

Kainuun hyvinvointialueen muutosohjelmaan 2026–2029 sisältyvä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluympäristökuvaus

Yleistä

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluympäristöllä tarkoitetaan rakennetta, joka sisältää eri palvelumuotoihin ja -tapoihin porrastetut toiminnot. Palveluympäristö viittaa sekä palveluiden jaottelutapaan – esim. lähi- tai erikoistason palvelut - että asiointimuotoihin tai -kanaviin, kuten etävastaanotto ja digitaaliset palvelut.

Kuvauksen tavoitteena on selkeyttää mitä palveluita ja asiointimuotoja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuolto kokonaisuudessaan sisältää, ja mitkä ovat niiden ohjaavat periaatteet.

Palveluympäristö muodostaa maakunnallisen kokonaisuuden, jossa

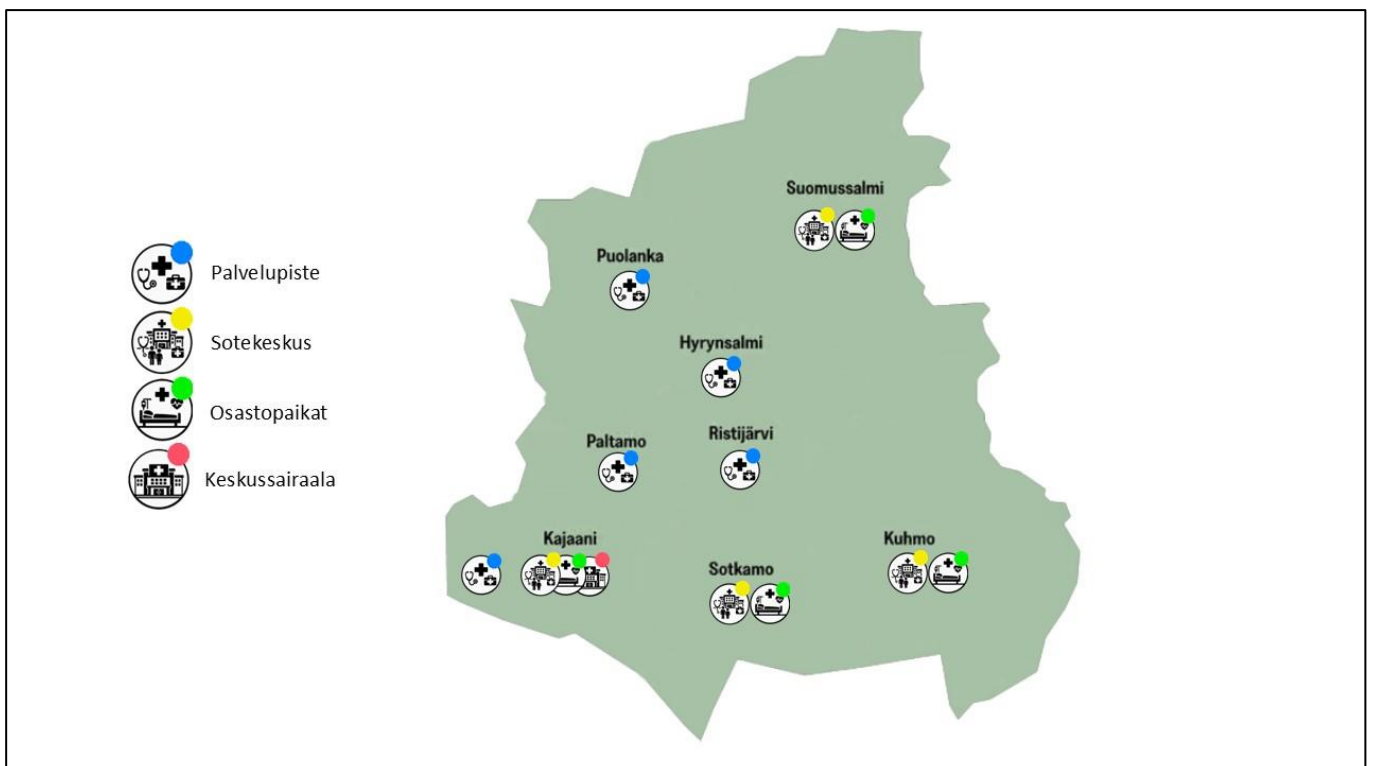
- ensisijaisena yhteydenottokanavana on digipalvelut aina, kun se on tarkoituksenmukaista ja asiakkaan tarve ja tilanne huomioiden mahdollista.
- perustason lähipalvelut ovat saatavissa palvelupisteissä ja sote-keskuksissa.
- kotiin vietävät ja liikkuvat palvelut täydentävät lähipalveluita sekä sairaalatasen hoitoa ja mahdollistavat palveluiden saatavuuden myös taajama-alueiden ulkopuolella.
- osastohoidon porrastus jakaantuu erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuoltoon sekä arviointi- ja kuntoutustoimintaan.
- keskussairaala toimii maakunnan terveydenhuollon keskuksena.

Alueellinen sijoittuminen

Palveluympäristön toimintojen sijoittumista ohjaa maakunnallinen kokonaisuus, jonka osatekijöinä ovat

- alueen väestömäärä ja palvelutarve
- välimatkat
- hyvinvointialueen resurssit

Muutosohjelman 2026–2029 tavoitteena on rakenne, jossa palvelupisteet, sote-keskukset ja osastohoitopaikat jakaantuvat eri kuntataajamiin alueellisesti tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina.

Kuva. Luonnos Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon palveluympäristöstä.

Keskeiset toiminnot

Digi- ja puhelinpalvelut helpottavat yhteydenottoa ja asiointia.

- Kiireetön asiointi Omasote-palvelussa (1–2 vrk) ja muissa digitaalisissa kanavissa. Kiireetön puhelinasiointi pääosin takaisinsoittopalveluna.
- Kiireellinen hoidon tarpeen arviointi ja päivystysapu 116 117 ajasta ja paikasta riippumatta
- Häätäkeskus 112 henkeä ja terveyttä uhkaavissa hätätilanteissa

Päivystys- ja ensihoitopalvelut vastaavat hätätilanteisiin ja äkilliseen tarpeeseen

- Ensihoito vastaa koko Kainuussa sairastuneen tai vammautuneen potilaan kiireellisen hoidon antamin ja tarvittaessa potilaan kuljettamisesta jatkohoitoon.
- Kainuun keskussairaala tarjoaa koko maakunnan ympärivuorokautisen terveydenhuollon päivystyksen.
- Kainuun hyvinvointialueella on hammaspäivystys vuoden jokaisena päivänä (arkipäivisin kuntien hammashoitoloissa ja viikonloppuisin keskussairaalassa).
- Sosiaalipäivystys palvelee ympärivuorokautisissa kriiseissä ja kiireellisissä sosiaalisen avun tilanteissa

Liikkuvat ja kotiin vietävät palvelut tukevat hoitoa ja asiakastyötä koko alueella.

- Akuutti Kotisairaala tuottaa sairaalatasoista hoitoa, jota voidaan toteuttaa turvallisesti potilaiden kotona tai esimerkiksi hoivayksikössä.
- Tukipalvelut ja kotihoidon palvelut tukevat kotona asumista. Kotihoito on harkinnanvaraista, yksilöllisiin tarpeisiin perustuvaa hoitoa ja huolenpitoa sekä terveyden- ja sairaanhoitoa.
- Asiakkaita tukevat muut sosiaali- ja perhepalvelut.

Palvelupiste tarjoaa sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalveluita. Toiminta pääosin ajanvarauksella ja rajattuina palveluaikoina hyödyntäen digitaalisia sekä liikkuvia ja kotiin vietäviä palveluja. Palveluita voidaan jalkauttaa sote-keskuksesta palvelupisteille, kun se on perusteltua ja tarkoituksenmukaista palvelutarpeen ja palvelun järjestämisen näkökulmasta.

- Hoidon tarpeen arviointi, hoitajavastaanotto sekä rajatut lääkäripalvelut ja suun terveydenhuolto
- Sosiaalihuollon peruspalvelut, sosiaalityö ja sosiaaliohjaus rajattuina palveluaikoina.

Sote-keskukset vastaavat laajemmasta palvelukokonaisuudesta, jota tukevat digitaaliset, liikkuvat ja kotiin vietävät palvelut. Sote-keskuksissa palvelut ovat pääosin saatavissa virka-aikana monipuolisina vastaanottopalveluina.

- Perusterveydenhuollon vastaanotto toiminta, suun terveydenhuolto, mielenterveys- ja päihdepalvelut, kuntoutuspalvelut sekä perustason diagnostiikka.
- Sosiaalipalvelujen ohjaus ja neuvonta sekä asiakkaan tilanteen alustava arviointi (aikuisten, lapsiperheiden ja vammaispalveluiden sosiaalityö, kotipalvelu ja perhetyö, perheneuvolan ja perheoikeudelliset palvelut).

Osastohoidon porrastus muodostaa maakunnallisen kokonaisuuden terveydenhuoltolain alaisessa ympärivuorokautisessa hoidossa. Palvelut sisältävät hoidon porrastuksen mukaisesti akuutin hoidon, jatkohoidon, toimintakyvyn arvioinnin ja kuntoutuksen. Tavoitteena on turvallinen hoito sekä sujuva siirtyminen kotiin tai jatkohoitoon.

- Erikoissairaanhoidon osastohoidosta vastaa keskussairaala, jossa on laajat päivystykselliset tutkimus- ja hoitomahdollisuudet.
- Perusterveydenhuollon osasto tarjoaa lyhytaikaista hoitoa, kuntoutusta ja jatkohoitoa potilaille, jotka eivät tarvitse erikoissairaanhoitoa. Perusterveydenhuollon akuuttiosastotoiminta Kainuun keskussairaalassa.
- Arviointi- ja kuntoutusyksikkö (AKY) on sairaanhoitoa, toimintakyvyn arviointia ja kuntoutusta tarjoava osasto. AKY toimii terveydenhuoltolain alaisena yksikkönä potilaille, joiden toimintakyky on alentunut, ja kuntoutumisen tai kotiutumisen edellytyksiä on arvioitava. Osastolla voidaan toteuttaa saattohoitoa potilaan hoidon tavoitteiden ja edun mukaisesti. Potilaat ohjautuvat osastolle akuutin hoidon jälkeen tai perusterveydenhuollosta tilanteissa, joissa akuuttiin sairaalahoitoon ei ole tarvetta.

Keskussairaala vastaa Kainuun ympärivuorokautisesta päivystyksestä ja laajaa tutkimusta ja hoitoa edellyttävästä terveydenhuollosta.

- Keskussairaalassa sijaitsevat vaativa akuuttihoito, erikoisalojen poliklinikat sekä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastotoiminta.
- Kajaanin alueen perusterveydenhuollon vastaanotto toiminta on osa yleislääketieteen poliklinikkaa.